

тевого збільшення біржових котирувань. Середнє значення мультиплікаторів MC/EBITDA по найбільших міжнародних гірничорудних підприємствах, зокрема BHP Billiton, RIO Tinto, у 2010 році становить 11,3. У той же час на вітчизняних фондових біржах зазначений показник не перевищує 4,5. Отже, коефіцієнт співвідношення мультиплікаторів для міжнародного та вітчизняного фондових ринків дорівнює 2,51 (11,3/4,5).

На наш погляд, при визначенні потенційної вартості бізнесу також потрібно враховувати коефіцієнт ризику країни. Інвестиційний ризик в Україні є підвищеним. Рейтинговою агенцією Standard & Poors (S&P) Україні у 2010 році присвоєно суверенний рейтинг В, що за міжнародною шкалою виражає середній рівень ризику, вищий за найгірший рейтинг С, який мала Україна у період світової фінансової кризи у 2009 році, але нижчий за рейтинг А, який мають розвинуті країни. Усього за шкалою S&P передбачено 11 рейтингів, з яких рейтинг В має шосту позицію за рівнем погіршення. Згідно із зазначеною шкалою коефіцієнт ризику країни для України становить 0,54 (6/11).

Рівень ризику країни негативно впливає на інвестиційну привабливість економіки відповідної країни, а отже і вартість акцій її підприємств на міжнародних фондових біржах. Тому для визначення потенційної вартості акцій підприємства на міжнародному фондовому ринку умовну ринкову вартість необхідно скоригувати на різницю одиниці та зазначеного коефіцієнту ризику країни.

Висновки

Таким чином, інтегральним показником, який у сукупності дозволяє оцінити всі фінансово-економічні прояви, що формують економічну безпеку, є величина вартості бізнесу. Рівень економічної безпеки визначається відношенням фактичної та еталонної умовно-ринкової вартості.

Література

1. Нусинов В.Я. Прогнозирование и оценка экономических результатов производства в условиях инвестирования и принятия стабилизационных мер в промышленности. – Днепропетровск: Наука и образование, 1998. – 223 с.
2. Нусінова О.В. Методичні підходи до визначення еталонної вартості бізнесу // Ефективна економіка. – Київ. – 2011. – №5.
3. Нусінова О.В. Методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємств на підставі еталонної вартості // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Майбутнє – аудит». – Кривий Ріг: КТУ, 2010. – С. 92–94.
4. Нусінова О.В. Оцінка вартості бізнесу промислових підприємств за методом експертної вартості // Бізнес-інформ. – Харків. – 2011. – №3.
5. Нусінова О.В. Оцінка умовної ринкової вартості промислових підприємств // Європейський вектор економічного розвитку: зб. наук, праць. – Дніпропетровськ. – 2011. – №1. – С. 134–141.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». Затверджено Наказом Міністерства України №20 від 31.01.2000 // Офіційний вісник України. – 2000. – №7. – С. 92.

О.М. ГАНЯЙЛО,

к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, НУБіП України

Аудит облікових оцінок

У статті розкриті питання використання облікових оцінок при формуванні фінансової звітності. Приділена увага методиці аудиту облікових оцінок.

Ключові слова: облікові оцінки, фінансова звітність, аудит, стандарти.

В статье раскрыты вопросы использования учетных оценок при формировании финансовой отчетности. Уделено внимание методике аудита учетных оценок.

Ключевые слова: учетные оценки, финансовая отчетность, аудит, стандарты.

The paper disclosed the use of estimates in the formation of financial statements. Attention is paid to methods of auditing accounting estimates.

Keywords: accounting estimates, financial statements, audit standards.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економічних відносин у світі характеризується процесами уніфі-

кації та стандартизації законодавств, систем обліку, звітності та статистики різних країн. Наслідком таких процесів має стати створення економік відкритого типу, співпраця у сфері взаємного інвестування та кредитування між країнами та міжнародними фінансовими організаціями.

Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 років виявила ряд проблем, найважливішими з яких є неефективність управління капіталами та обмежений доступ до інформації різного роду. Вирішенню цих проблем сприятиме формування відкритої, прозорої та порівняної фінансової інформації суб'єктів господарювання.

Без сумніву, на сьогодні оцінка і розкриття достовірної інформації набуває особливої уваги, особливо з врахуванням нещодавньої подій на світових ринках, які виявили всі труднощі оцінки фінансових інструментів. Оскільки фінансова звітність виступає інформаційною базою при прийнятті більшості економічних рішень, вона має бути повною і достовірною. Її достовірність підтверджується за допомогою аудиту, висновки якого є вирішальним у прийнятті рі-

шень управлінцями. Особливою ділянкою аудиту є перевірка облікових оцінок.

При формуванні показників фінансової звітності в умовах невизначеності щодо результату подій суб'єкти господарювання мають право здійснювати оцінку активів і зобов'язань на основі професійних суджень. Проведення аудиту облікових оцінок пов'язана з певними особливостями, і, як показує практика, існує потреба вдосконалення його методики.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Широке висвітлення даної проблеми знайшло відображення у працях багатьох вітчизняних вчених Л.Г. Ловінської, В.П. Пантелеєва, О.А. Петрик, І.І. Пилипенка, В.О. Шевчука та інших. Зважаючи на значні здобутки в дослідженні вказаної проблеми, залишаються питання, що потребують подальшого вивчення й уточнення.

Метою статті є дослідження методики аудиту облікових оцінок та розробка практичних рекомендацій щодо її використання при проведенні аудиту фінансової звітності.

Виклад основного матеріалу. Для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємство використовує методи обліку, які базуються на певних оцінках. Незважаючи на високу точність бухгалтерської науки, саме оцінка є основним фактором, що призводить до його умовності.

Облікова оцінка – приблизне значення грошової суми за відсутності точних засобів оцінки [1]. Тобто це процес присвоєння об'єктам бухгалтерського обліку певних грошових величин, за якими вони мають визнаватися і відображатися у фінансовій звітності.

Унаслідок невизначеності, властивій господарській діяльності, деякі статті фінансової звітності не можуть бути точно виміряні, до них застосовується попередня бухгалтерська оцінка. Така оцінка пов'язана із судженням, що базується на наявній достовірній інформації.

Прикладом попередніх оцінок є розрахунок:

- безнадійних боргів;
- старіння запасів;
- справедливої вартості фінансових активів або фінансових зобов'язань;
- строків корисної експлуатації активів, що амортизуються, чи очікуваної моделі споживання економічних вигід, втілених у них;
- гарантійних зобов'язань та інші [1].

Для практичних працівників розуміння облікових оцінок є важливим при формуванні фінансової звітності та відображенні змін, які відбуваються в обліку.

Згідно з МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» та ПСБО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» суб'єктам господарювання слід розкривати у фінансовій звітності інформацію про характер облікових оцінок та їх зміни, які мають вплив на поточний період, або, за очікуванням, матимуть вплив на майбутні періоди.

Принциповим для бухгалтерів має стати розуміння різниці між змінами облікових оцінок та облікової політики підприєм-

ства. Зміна застосованої основи оцінки є зміною облікової політики, а не зміною облікової оцінки. Відображення таких змін в обліку має свої наслідки, зокрема вплив зміни облікової політики на події та операції минулих періодів передбачає ретроспективний перегляд і перерахунок статей звітності, тоді як зміни в облікових оцінках показують лише перспективно.

Наприклад, обліковуючи малоцінні необоротні матеріальні активи, з 01.01.2012 необхідно враховувати, що вартісний критерій для таких активів відповідно до Податкового кодексу України збільшено з 1000 до 2500 грн. Оскільки застосування таких змін відбуватиметься в майбутньому, це слід враховувати як зміну облікової оцінки. Якщо важко розрізнити зміну облікової політики та зміну облікової оцінки, зміна вважається зміною облікової оцінки.

Головною метою аудиторської перевірки є перевірка даних бухгалтерського обліку та встановлення достовірності фінансової звітності у відповідності до вимог законодавства.

Проводячи перевірку, аудитор майже завжди може виявити помилки у фінансовій інформації, які призводять до викривлення уявлення про окремі сторони або у цілому діяльності суб'єкта господарювання. Викривлення в документах розподіляють на суттєві та несуттєві.

Ризик суттєвих помилок при аудиті збільшується, якщо в обліку суб'єкта господарювання використовуються облікові оцінки.

Деякі облікові оцінки передбачають відносно низький рівень невизначеності попереднього оцінювання та можуть призводити до менших ризиків суттєвого викривлення, зокрема:

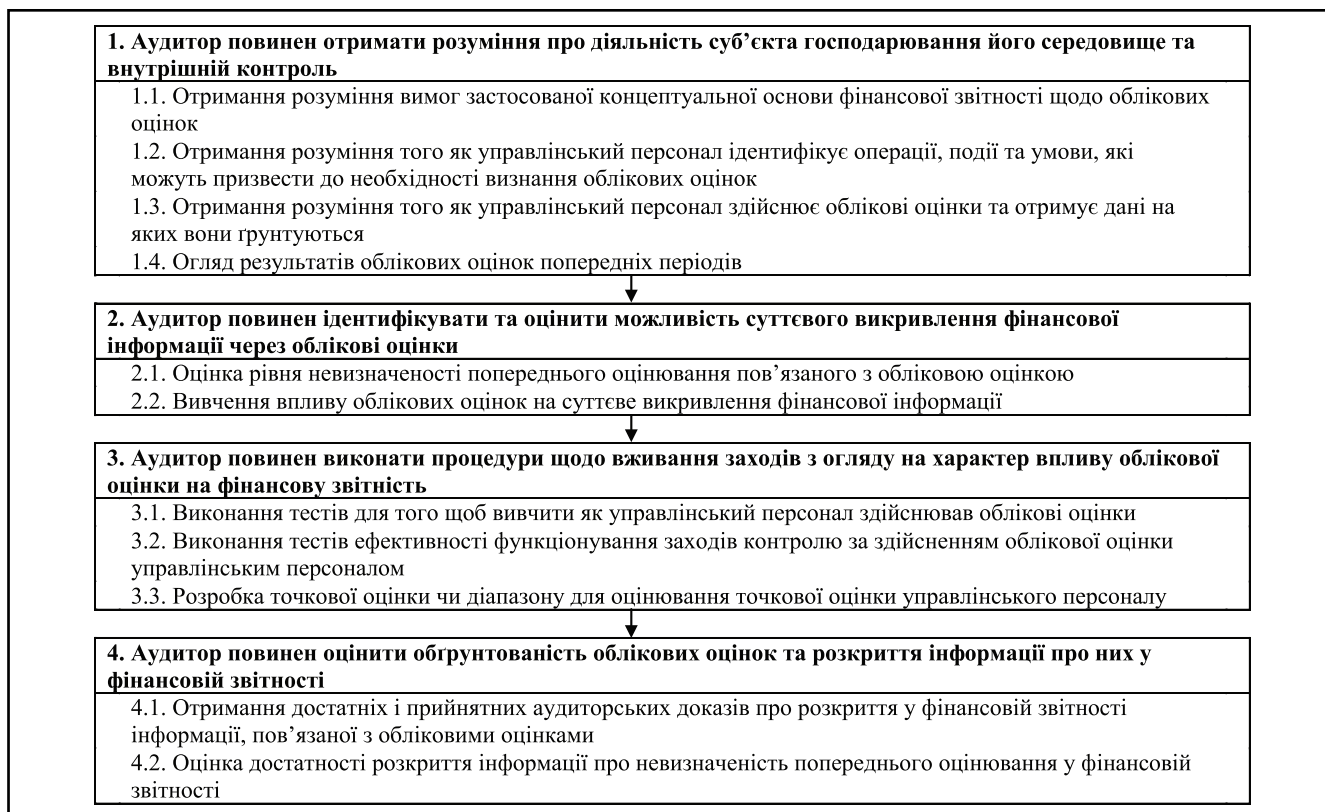
- облікові оцінки суб'єктів господарювання, які займаються підприємницькою діяльністю, що не є складною;
- облікові оцінки, які часто здійснюються та оновлюються, оскільки належать до звичайних операцій;
- облікові оцінки, отримані на основі загальнодоступних даних;
- облікові оцінки за справедливою вартістю, якщо метод оцінки передбачений концептуальною основою бухгалтерського обліку та простий у застосуванні [1].

Проте для окремих облікових оцінок рівень невизначеності попереднього оцінювання може бути досить високим, зокрема у випадках, якщо вони ґрунтуються на значних припущеннях.

Методика аудиту оцінок, які використовуються при складанні фінансової звітності, розкривається в МСА 540 «Аудит облікових оцінок, в тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації», який об'єднав діючі раніше МСА 540 та МСА 545.

Метою аудитора при перевірці облікових оцінок є отримання достатніх аудиторських доказів щодо того:

- чи є обґрунтованими облікові оцінки, в тому числі облікові оцінки за справедливою вартістю, визнані або розкриті у фінансовій звітності;
- чи є достатнім розкриття доречної інформації у фінансовій звітності [1].



Послідовність аудиту бухгалтерських оцінок

Тобто аудитор має визначити, чи обґрунтоване оцінне значення, чи розкрита необхідна інформація про нього.

При проведенні аудиту від аудиторів вимагається раціональне використання ресурсів – акцентування уваги на найбільш проблемних сторонах перевірки, використання професійного судження, прийняття в розрахунок факту можливого зміщення оцінок і винесення кінцевого рішення на рахунок доцільності оцінок, які використовується клієнтом при складанні фінансової звітності.

Під час аудиторської перевірки важливо упевнитися, чи є облікові оцінки прийнятими за конкретних обставин і чи дається вичерпне роз'яснення щодо використаних методів оцінки. Для цього застосовуються такі підходи: огляд і тестування процесу оцінювання, що здійснюється керівництвом, використання незалежних оцінок, огляд подій, які настають після підготовки фінансової звітності і які підтверджують зроблену оцінку.

Послідовність проведення аудиту облікових оцінок представлена на рисунку.

У такій послідовності кожний етап є виключно необхідним, оскільки забезпечує здійснення наступного.

Остаточна оцінка обґрунтованості досліджуваних значень проводиться на підставі знання бізнесу клієнта й аналізу погодженості оцінки з іншими доказами, отриманими в ході аудиту. Якщо є значна різниця між оцінкою, підтверженою доказами аудитора, і показником, визначеним керівництвом, то клієнту необхідно її обґрунтувати. Якщо керівництво не надасть вагомому обґрунтування оцінки, аудитор може зверну-

тися до керівництва про перегляд показника, а у випадку відмови вважати виявлену різницю перекручуванням інформації.

Якщо в процесі проведення аудиту виявляються розбіжності, проте обґрунтовані, але є загальна тенденція до завищення або заниження показників, то аудитор має визначити, наскільки суттєво ця обставина впливає на фінансову звітність.

Коли неможливо одержати розумне оцінне значення, аудитор має подумати про доцільність застосування модифікованого аудиторського висновку відповідно до МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності».

Висновки

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновки.

Чинна законодавчо нормативна база та ринкова економіка надають суб'єктам господарювання самостійності у вирішенні тих чи інших питань, зокрема і щодо оцінки активів та зобов'язань. При виборі методу оцінки активів та зобов'язань суб'єкти господарювання мають враховувати мету фінансової звітності, що визначається необхідністю інтерпретації звітних даних в інтересах її користувачів, а також діючих положень (стандартів) бухгалтерського обліку. З метою забезпечення достовірності показників фінансової звітності необхідно проводити аудиторську перевірку облікових оцінок, які використовуються при її складанні.

Рекомендації щодо послідовності аудиту бухгалтерських оцінок дозволяють об'єктивно оцінити фінансову звітність та скласти обґрунтований аудиторський висновок по результатам такої перевірки.

Література

1. МСА 540 «Аудит облікових оцінок, в тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації». [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://apu.com.ua/content.php?c=shownews.php&lang=ukr&news=links>

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». [Електрон. ресурс] –

Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: затв. наказом МФУ від 28.05.99 №137 [Електрон. ресурс] – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=92410&cat_id=92408

4. Савченко В.Я. Аудит: навч. посіб. / В.Я. Савченко. – К.: КНЕУ, 2005. – 263 с.

Т.М. БУЛАХ,
к.е.н., доцент, КНУКІМ,
К.В. ПЕТРЕНКО,
к.е.н., доцент, КНУКІМ

Соціальний розвиток як чинник подолання депресивності села

Стаття присвячена проблемам соціального розвитку депресивних сільських територій. Визначено проблеми соціального розвитку сільських депресивних територій та основні напрями регіональної політики щодо їх подолання.

Ключові слова: проблемний регіон, відстала територія, слаборозвинутий регіон, кризовий регіон, реанімаційний регіон, депресивна територія, сільська територія, село, соціальний розвиток, соціальні проблеми.

Статья посвящается проблемам социального развития депрессивных сельских территорий. Определены проблемы социального развития сельских депрессивных территорий и основные направления региональной политики для их решения.

Ключевые слова: проблемный регион, отсталая территория, слаборазвитый регион, кризисный регион, реанимационный регион, депрессивная территория, сельская территория, село, социальное развитие, социальные проблемы.

This article is devoted to the problems of social development of depressed rural areas. Identified problems of social development of rural areas and depressed areas of the main regional policy for overcoming them.

Постановка проблеми. Недостатність власних можливостей сільських територій для забезпечення нормального рівня соціального та економічного розвитку визначено основним критерієм виділення проблемної території. Розробка та ефективність реалізації заходів соціального розвитку села набувають виключно великого значення з огляду на великі розміри сільських територій в Україні та існуючий рівень бідності, демографічну деградацію та спустошення села і всього сільського простору. Реальні доходи селян майже не зростають і є найнижчими серед усіх категорій населення, не відновлюється діяльність підприємств і закладів сфери обслуговування, припинилося оновлення матеріальної бази

соціальної інфраструктури. Село перебуває у складних соціальних умовах.

Нині сільські території потребують допомоги держави, яка має стимулювати процеси їхнього саморозвитку. Вони виступають найбільш концентрованим вираженням системного характеру територіально-локалізованих економічних і соціальних проблем, що обумовлюють стійке зниження рівня соціального розвитку територій. Принципові відмінності ідентифікаційних ознак цих територій визначають необхідність використання специфічних методів державного впливу на їхній розвиток і забезпечення координації заходів щодо відпрацювання механізму їх фінансової й адміністративної підтримки. Саме це зумовлює актуальність даної публікації.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Дослідженню та узагальненню проблем соціального розвитку як чинника подолання депресивності села присвячені фундаментальні дослідження українських учених, серед яких найбільшою ґрунтовністю відрізняються наукові праці О. Алимова, О. Амоші, С. Бандура, І. Балабанова, М. Барановського, О. Бейдика, А. Бобкової, Ю. Веденіна, Н. Вишневської, О. Гейман, В. Геєця, С. Генсирука, Л. Горбач, Б. Данилишина, Л. Дейнеко, М. Долішного, С. Дорогунцова, В. Євдокименка, І. Зоріна, В. Квартальнова, М. Крачила, Д. Клинового, В. Кученко, В. Кравченка, О. Любіцевої, М. Ляшевської, Т. Максимової, А. Новікової, В. Пили, В. Преображенського, І. Родічкина, А. Степаненка, І. Твердохлебова, М. Чумаченка, Л. Чернюк, М. Фащевського, М. Хвесика, В. Шевчука та ін. Однак в Україні цій проблемі з боку науковців ще не приділяється достатня увага.

Метою статті є дослідження проблем соціального розвитку сільських територій та засад формування і реалізації регіональної політики щодо підтримки їх розвитку.

Виклад основного матеріалу. Нині в Україні соціально-економічна диференціація розвитку регіонів в Україні